

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Ἀριστοτέλης, Πολιτικά, Α1.1·8, 1252a1-7· b27-32 και Α1.10-11, 1253a7-18

A1.

1-Σ: *καὶ πᾶσαν κοινωνίαν ἀγαθοῦ τινος ἔνεκεν συνεστηκυῖαν*

2-Σ: *τοῦ κυριωτάτου πάντων ἢ πασῶν κυριωτάτη καὶ πάσας περιέχουσα τὰς ἄλλας. Αὕτη δ' ἐστὶν ἡ καλουμένη πόλις καὶ ἡ κοινωνία ἢ πολιτική.*

3-Λ: *Ἡ δ' ἐκ πλειόνων κωμῶν κοινωνία τέλειος πόλις, ἥδη πάσης ἔχουσα πέρας τῆς αὐταρκείας*

4-Λ: *γινόμενη μὲν τοῦ ζῆν ἔνεκεν*

5-Σ: *ἡ δὲ φύσις τέλος ἐστίν.*

B1.

Στο πρώτο από τα δύο αποσπάσματα διαφαίνεται η έννοια του σκοπού πίσω από πολλές εκφράσεις, καθώς η αριστοτελική εξήγηση για τη σύσταση της πόλης είναι τελολογική. Για τον Αριστοτέλη το νόημα και ο χαρακτήρας κάθε πράγματος στον κόσμο πρέπει να αναζητηθεί στο τέλος, στον σκοπό της ύπαρξής του. Έτσι, κάθε κοινωνία συγκροτήθηκε επειδή έχει σκοπό κάποιο αγαθό (*πᾶσαν κοινωνίαν ἀγαθοῦ τινος ἔνεκεν συνεστηκυῖαν*) και οι άνθρωποι ενεργούν για χάρη, δηλαδή με σκοπό αυτό που θεωρούν αγαθό (*τοῦ γὰρ εἶναι δοκοῦντος ἀγαθοῦ χάριν πάντα πράττουσι πάντες*). Επομένως, όλες οι κοινωνίες που συγκροτούν οι άνθρωποι στοχεύουν σε κάποιο αγαθό (*πᾶσαι μὲν ἀγαθοῦ τινος στοχάζονται*).

Επίσης, η πόλη που συγκροτεῖται από κώμες είναι τέλεια, δηλαδή έχει πετύχει τον σκοπό της αυτάρκειας (*Ἡ δ' ἐκ πλειόνων κωμῶν κοινωνία τέλειος πόλις...*). Η λέξη τέλος δηλώνει ως γνωστόν τον σκοπό, δηλαδή τον προορισμό για τον οποίο είναι πλασμένο το καθετί· επομένως, η χρήση του επιθέτου τέλειος υποδηλώνει την ολοκλήρωση του εξελικτικού κύκλου από την οικία στην κώμη κι απ' την κώμη στην πόλη. Στη συνέχεια, η πρόθεση «ἔνεκεν» υποδηλώνει την έννοια του διττού σκοπού της πόλης με τον ισχυρισμό ότι δημιουργήθηκε για να διασφαλίσει τη ζωή, αλλά υπάρχει για χάρη της ευζωίας (*γινόμενη μὲν τοῦ ζῆν ἔνεκεν, οὔσα δὲ τοῦ εὖ ζῆν*). Στο απόσπασμα, επίσης, καταγράφεται ρητά δύο φορές η λέξη τέλος/σκοπός (*Τέλος γὰρ αὕτη ἐκείνων, ἡ δὲ φύσις τέλος ἐστίν*), καθώς η Αριστοτελική σκέψη γενικεύει θεωρώντας την πολιτική κοινωνία σκοπό και ολοκλήρωση όλων των κοινωνιών κάτι που ως φύση είναι ολοκλήρωση των πάντων.

Στο δεύτερο απόσπασμα η έννοια του σκοπού διατυπώνεται με αρνητικό τρόπο με την επιλογή του επιρρήματος «μάτην» (ματαιώς, ανωφελώς, άσκοπα) στη φράση «Οὐθὲν γάρ, ὡς φαμέν, μάτην ἢ φύσις ποιεῖ». Σύμφωνα με την αριστοτελική αντίληψη στη φύση τίποτε δεν γίνεται μάταια, τα πάντα εξυπηρετούν ορισμένη σκοπιμότητα, από την οποία και νοηματοδοτούνται. Έτσι, σύμφωνα με την τελολογία του Αριστοτέλη, ο άνθρωπος είναι εφοδιασμένος με την ικανότητα του λόγου για να δηλώνει το ωφέλιμο και το βλαβερό, το δίκαιο και το άδικο, να αντιλαμβάνεται το καλό και το κακό και για να δημιουργεί οικογένεια και έτσι μπορεί να συγκροτεί την οικογένεια και την πόλη, κάτι που αποτελεί φυσικό σκοπό του ανθρώπου.

[357 λέξεις]

B2. ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Ἀριστοτέλης, Πολιτικά, 1253a1-8

Η πόλη ως πολιτική κοινωνία εμπεριέχει κάθε σκοπό για να εξασφαλιστεί η ζωή των μελών της, τόσο σε επίπεδο επιβίωσης (*ζῆν*), όσο και ευδαιμονίας (*εὖ ζῆν*). Έτσι, ο άνθρωπος μόνο μέσα στο πλαίσιο της πόλης μπορεί να επιδιώξει τον φυσικό σκοπό της ζωής.

Σύμφωνα με τον Αριστοτέλη η κοινωνικότητα του ανθρώπου και η σύσταση της πόλης ανάγονται στη φύση, αντίθετα με ό,τι υποστήριζαν ορισμένοι σοφιστές, ότι οι πολιτικοί θεσμοί και οι νόμοι αποτελούν προϊόντα ανθρώπινα, κοινωνικές συμβάσεις που έρχονται σε σύγκρουση με τις φυσικές διεργασίες. Στο πλαίσιο της πόλης επιτυγχάνεται η αυτάρκεια, που αποτελεί θεμελιώδες γνώρισμά της και πρωταρχική επιδίωξή της. Με αυτήν δηλώνεται η επάρκεια των αγαθών που είναι απαραίτητα για την απόκτηση και διατήρηση της συλλογικής ευτυχίας (*εὐδαιμονίας*). Πρόκειται για αγαθά εξωτερικά (υλικά), σωματικά και ψυχικά. Στο πλαίσιο της πόλης, επίσης, μπορούν να εξασφαλιστούν όλες οι απαραίτητες προϋποθέσεις του *εὖ ζῆν*, της καλής κοινωνικής ζωής: α) επάρκεια τροφής, β) ποικιλία τεχνών και τεχνιτών, γ) επαρκής οπλισμός, δ) οικονομική ευπορία, ε) θρησκευτικοί θεσμοί και, το πιο σημαντικό, στ) θεσμοί δικαιοσύνης.

Επομένως, η ζωή σε μια οργανωμένη κοινωνία είναι αναγκαιότητα σύμφωνη με τη φύση του ανθρώπου. Γι' αυτό ο άνθρωπος έχει από τη φύση το ξεχωριστό γνώρισμα του λόγου, δηλαδή της γλώσσας, αλλά και της λογικής. Εφόσον στη φύση τίποτα δεν γίνεται άσκοπα, ο λόγος, ως διανοητική δραστηριότητα και ως τρόπος επικοινωνίας, είναι αναγκαίος για να επιτευχθεί η κοινωνική ζωή μέσα στην πόλη.

Σύμφωνα με το παράλληλο κείμενο ο άνθρωπος ζει κατ' ανάγκη μέσα σε πόλεις και η κοινωνική ζωή δεν αποτελεί επιλογή του, αλλά είναι σύμφωνη με τη φύση του. Έτσι, ο

άνθρωπος συγκροτεί κοινωνικές οντότητες, από τις οποίες η πόλη αποτελεί την πιο ολοκληρωμένη μορφή κοινωνικής ζωής. Σε κάθε άλλη περίπτωση η ζωή έξω από την πόλη είναι αποτέλεσμα κάποιας συγκυρίας, όπως για παράδειγμα συνέβη με τον Φιλοκτήτη, ή μια ιδιαιτερότητα που εξαίρει τον άνθρωπο σε ον κατώτερο ή ανώτερο. Η άποψη αυτή δεν είναι κάτι καινούριο, αλλά παραπέμπει και στην ομηρική αντίληψη για τον άνθρωπο που παθιάζεται με τον πόλεμο και είναι χωρίς συγγενείς, σπίτι και νόμους, σαν πιόνι χωρίς θέση και ρόλο μέσα στο παιχνίδι. [349 λέξεις]

B3. 1-γ, 2-γ, 3-α, 4-α, 5-β

B4.

- Στην εκδήλωση παραβρέθηκε όλη η καλή **κοινωνία** της πόλης.
- Το ύψιστο χριστιανικό **αγαθό** βρίσκεται στη μεταθανάτια ζωή.
- **Στοχάσου** καλά όλα όσα άκουσες.
- Το κράτος χρειάζεται να επιδείξει μια **πολιτική** περισσότερο φιλική προς τον πολίτη.
- Θα έρθω στο **τέλος** του μήνα.